

Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om »Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om toogtyvende ændring af direktiv 76/769/EØF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om begrænsning af markedsføring og anvendelse af visse farlige stoffer og præparater (phthalater) og om ændring af Rådets direktiv 88/378/EØF om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning om sikkerhedskrav til legetøj«

(2000/C 117/12)

Rådet for Den Europæiske Union besluttede den 29. februar 2000 under henvisning til EF-traktatens artikel 95 at anmode om Det Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvises til ØSU's Sektion for Det Indre Marked, Produktion og Forbrug, som udpegede Alma Williams til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 15. februar 2000.

Det Økonomiske og Sociale Udvalg vedtog på sin 370. plenarforsamling af 1.-2. marts 2000, mødet den 1. marts 2000, med 27 stemmer for og 21 imod, mens 8 stemte hverken for eller imod, følgende udtalelse.

1. Indledning

1.1. Det foreliggende forslag knytter i første række an til målsætningen om et højt forbrugerbeskyttelsesniveau med hensyn til sundhed og sikkerhed, som er knæsat i EU-traktaten og nu videreføres i Amsterdam-traktatens artikel 153. Kommissionen foreslår at forbyde seks giftige phthalater i visse produkter bestemt for spæd- eller småbørn — de svageste og mest udsatte forbrugere. Forslaget har form af en toogtyvende ændring til det eksisterende direktiv om farlige stoffer⁽¹⁾ og foretager en særskilt ændring i direktivet om sikkerhedskrav til legetøj⁽²⁾.

1.2. Ikke desto mindre har forslaget vidtrækkende generelle konsekvenser. Det berører følgende centrale spørgsmål eller temaer:

1.2.1. harmoniseringen af fremgangsmåder og fastlæggelsen af ensartede regler i såvel det indre marked som ansøgerlandene;

1.2.2. samspillet med andre direktiver, som f.eks. brugen af hasteprocedurerne i medfør af artikel 9 i direktivet om produktsikkerhed i almindelighed (GPSD)⁽³⁾;

1.2.3. værdien af de afprøvningsmetoder, som benyttes til at fastslå omfanget af phthalat-frigivelse;

1.2.4. pres fra miljøgrupper i en sag, som uundgåeligt må udløse såvel følelsesmæssige reaktioner som praktiske overvejelser;

1.2.5. den voksende fokusering på risikoevalueringsprocedurer og brugen af forsigtighedsprincippet.

1.2.5.1. Navnlig forsigtighedsprincippet relevans bør pointeres. Dette er en relativt ny procedure, som er beskrevet i en nyere meddelelse fra Kommissionen⁽⁴⁾, og som her tages i anvendelse for blot tredje gang. Proceduren sætter Kommissionen i stand til at træffe forebyggende foranstaltninger i tilfælde, hvor dokumentationen er »utilstrækkelig, tvetydig eller usikker«, men hvor manglende handling ville udsætte den offentlige sundhed eller miljøet for uacceptable risici, som f.eks. i sagen om dioxin i belgiske fødevarer. Det centrale princip er, at hvor der forekommer en potentiel trussel, bør der foretages risikoevalueringundersøgelser; resultaterne behøver dog ikke at være utvetydige, før man kan gribe ind. »Fraværet af videnskabeligt bevis bør ikke benyttes som begrundelse for ikke at handle.«

2. Baggrundsoplysninger

2.1. Hvad er phthalater?

Forslaget omfatter seks phthalater, som er specificeret i et bilag. Der er tale om velkendte kemiske stoffer, der tilføjes hård plastic (som polyvinylchlorid) som blødgørere. Den blødgjorte plastic kan derefter benyttes til fremstilling af produkter til spæd- og småbørn under 36 måneder som f.eks. bideringe, narresutter, rangler og legetøj som badedyr. Den mest benyttede phthalat i produkter som f.eks. bideringe har været di-isononyl«phthalat (DINP). Visse phthalater kan også forekomme naturligt i fødevarer som f.eks. bananer.

2.2. Hvad er problemet med phthalater?

Phthalater er ikke bundet til PVC'en og kan i tidens løb migrere eller lække. Rotteforsøg viser, at phthalater kan forårsage såvel hormonforstyrrelser som kræft med deraf følgende skader på lever, nyrer og testikler. Især spæd- og småbørn, som tygger og sutter i længere perioder, udgør en risikogruppe. Ved

(1) Direktiv 76/769/EØF, EFT L 262, 27.9.1976, s. 201.

(2) Direktiv 88/378/EØF, EFT L 187, 16.7.1988, s. 1.

(3) Direktiv 92/59/EØF, EFT L 228, 11.8.1992, s. 24.

(4) KOM(2000) 1 endelig udg. af 2.2.2000.

tygning kan plasten nemlig blive nedbrudt, hvilket fremskynder frigørelsen af phthalater og disses efterfølgende optagelse i barnets savl. Endvidere er en for voksne Acceptabel Daglig Indtagelse (ADI) ikke acceptabel for spædbørn på grund af disses lavere kropsvægt. Phthalater kan være kumulative og kan absorberes af spædbarnet fra andre kilder, f.eks. brystmælk.

2.2.1. På den baggrund har visse medlemsstater slået kraftigt til lyd for et forbud mod phthalater i spædbørnsartikler, hvilket i juli 1998 resulterede i en henstilling⁽¹⁾ (i stedet for det hasteforbud, som kommissær Bonino ville have foretrukket). Også miljøgrupper har presset på for at få et forbud som led i en bredere kampagne for afskaffelse af alle PVC-produkter. Den Videnskabelige Komité for Toksicitet, Økotoksicitet og Miljø afgav udtalelse i efteråret 1999.

2.2.2. Kommissionen har via hasteprocedurene i produkt-sikkerhedsdirektivet opnået medlemsstaternes samtykke til et midlertidigt og foreløbigt forbud mod de seks phthalater med den begrundelse, at de udgør en alvorlig helbredsrisiko for børn. Denne foranstaltning trådte i kraft den 19. december 1999.

2.2.3. Det foreliggende forslag drejer sig om ændring af lovgivningen på længere sigt.

3. Generelle bemærkninger: ØSU's synspunkt

3.1. For det første støtter ØSU Kommissionens øjeblikkelige forbud mod phthalater i bestemte småbørnsartikler og dermed artikel 1 i direktivforslaget.

3.1.1. Eftersom forbudet er en midlertidig og foreløbig foranstaltning, som skal tages op til vurdering den 8. marts, ønsker ØSU oplyst, hvilke fremtidige overgangsforanstaltninger man agter at tage i anvendelse.

3.1.2. ØSU er klar over, at Kommissionen havde to valgmuligheder: enten at indføre et forbud eller at støtte sig til stringente prøver med henblik på fastlæggelse af maksimale migrationsgrænser samt gennemføre kontrol på dette grundlag. Eftersom sådanne afprøvningsmetoder for phthalaters vedkommende er usikre, upålidelige og umulige at reproducere, fordi det er vanskeligt at simulere et spædbarns sutte- og tyggeaktivitet, accepterer ØSU Kommissionens beslutning om at tage forsigtighedsprincippet i brug. Endvidere skal det påpeges, at eventuelt alternative løsninger risikerer at skabe ny tvivl og usikkerhed, hvorfor ØSU slår til lyd for en væsentlig større forskningsindsats.

3.2. Men med hensyn til, hvad der fremover skal ske, sætter ØSU spørgsmålstegn ved Kommissionens fremgangsmåde (skitseret i artikel 2) med sigte på produkter, som kan puttes i munden, uanset om de er beregnet til dette formål eller ej. De risici, som er forbundet med sådanne produkter — hovedsagelig legetøj, hvor sutte/tyggetiden er kortere — agter Kommissionen at imødegå ved hjælp af en mærkning, der skal tjene som advarsel for forældre og andre personer, som passer småbørn.

3.2.1. ØSU understreger, at det i praksis vil være meget vanskeligt at formulere en advarsel, som på rimelig måde kan dække hele den enorme vifte af berørte spædbørnsartikler, specielt hvis den pågældende advarsel skal figurere på såvel produktet som emballagen på flere sprog.

4. Særlige bemærkninger

4.1. Artikel 1

Med de allerede fremførte generelle forbehold accepterer ØSU denne artikel som den eneste mulighed i den aktuelle situation. Hertil skal yderligere knyttes følgende kommentarer:

4.1.1. ØSU beklager, at den definitive ændring af lovgivningen om markedsføring af farlige produkter »grundet den gældende beslutningsprocedure« først kan træde i kraft om flere år, men konstaterer, at de påtænkte overgangsordninger fortsat skal kunne garantere spæd- og småbørns sikkerhed.

4.1.2. ØSU pointerer, at der er særlige problemer forbundet med at kontrollere artikler, som »går i arv« inden for familien og benyttes af børn i forskellige aldersgrupper. Det skal også pege på problemet med småbørnsartikler, som sælges brugt (f.eks. i genbrugsbutikker).

4.1.3. ØSU understreger betydningen af, at forbudet håndhæves af ansvarlige myndigheder (med en samordning på EU-plan), og at man er opmærksom på problemerne i de lande, hvor der ikke altid findes en enkelt myndighed.

4.1.4. ØSU fremhæver behovet for konstant og effektiv overvågning af forbudet, med en særlig markedsovervågning for produkter, som importeres fra tredje- og tredjeverdenslande.

4.1.5. ØSU understreger behovet for effektiv kommunikation med forældre og andre personer, der har børn i deres varetægt, når det gælder produktsikkerhed generelt og phthalater i særdeleshed; navnlig bør man overveje i større udstrækning at gøre brug af »Helpline«-telefonnumre, som nogle producenter allerede nu angiver på emballagen. Ligeledes bør fremtidens forældre med omtanke og pædagogisk sans fra en ganske ung alder bibringes viden om spæd- og småbørns pleje og adfærd.

(1) Henstilling 98/485/EF, EFT L 217, 5.8.1998, s. 35.

4.2. Artikel 2

ØSU skal påpege, at disse advarsler er så skrappt formulerede, at de reelt svarer til et forbud. Endvidere er den foreslåede ordlyd på denne mærkning problematisk, og budskabet formidles ikke klart.

Hvis man alligevel ender med at beslutte, at en sådan mærkning er en hensigtsmæssig løsning, skal ØSU fremføre følgende bemærkninger.

4.2.1. Det er ikke nok, at en advarsel er letlæselig og uudslettelig. Den skal også være forståelig.

4.2.2. ØSU tvivler på, at det — af såvel formgivnings- som produktionsmæssige grunde — er realistisk at påføre permanente advarselmærker på småartikler beregnet til børn, navnlig hvis det skal ske på flere forskellige sprog.

4.3. Eftersom risikoen er ringe i forbindelse med legetøj, som barnet kun lejlighedsvis bider i eller sutter på, anbefaler ØSU, at man foreløbig opgiver den foreslåede forsigtigheds-

mærkning af selve produkterne, da dette vil afstedkomme store problemer. Når størrelsen tillader det, bør produkterne mærkes. Som forsigtighedsprincippet er formuleret, skal foranstaltninger, der træffes i medfør af dette princip, stå i et rimeligt forhold til den risiko, der ønskes begrænset eller elimineret.

5. Konklusioner

5.1. ØSU skal på ny fremhæve, at sikkerheden må prioriteres højere end alt andet, navnlig når det drejer sig om børn, og det bifalder Kommissionens indsats for at få indført det nuværende forbud. Dog er ØSU fortsat utryg ved, at værdien af de eksisterende afprøvningsmetoder til måling af phthalatfrigørelse stadig kan anfægtes, og at alternative produkter kan skabe ny usikkerhed. Det slår derfor til lyd for en væsentlig større forskningsindsats.

5.2. ØSU accepterer, at Kommissionen i artikel 2 har villet markere sin støtte til forældres krav på oplysning ved at forlange omhyggelige advarsler på såvel emballage som på selve produkterne. Hvis Kommissionen insisterer på denne advarselmærkning, bør der både ses nærmere på den sproglige udformning og tages praktiske kommunikationshensyn.

Bruxelles, den 1. marts 2000.

Beatrice RANGONI MACHIAVELLI

Formand for

Det Økonomiske og Sociale Udvalg